

JO ALEXANDER

L'HIVERNACLE

BARCELONA 2009

QUADERNS CREMA

Publicat per
Quaderns Crema, S. A. U.
Muntaner, 462 - 08006 Barcelona
Tel. 934 144 906 - Fax 934 147 107
correu@quadernscrema.com
www.quadernscrema.com

© 2009 by Joana Sánchez Llorca
© d'aquesta edició, 2009 by Quaderns Crema, S. A. U.

Drets exclusius d'edició:
Quaderns Crema, S. A. U.

Fotografia de la coberta, José González

ISBN: 978-84-7727-469-8
DIPÒSIT LEGAL: B. 32 947-2009

AIGUADEVIDRE *Gràfica*
QUADERNS CREMA *Composició*
ROMANYÀ-VALLS *Impressió i relligat*

PRIMERA EDICIÓ *setembre de 2009*

Sota les sancions establertes per les lleis,
queden rigorosament prohibides, sense l'autorització
per escrit dels titulars del copyright, la reproducció total o
parcial d'aquesta obra per qualsevol mitjà o procediment mecànic
o electrònic, actual o futur—inclouent-hi les fotocòpies i la difusió
a través d'Internet—, i la distribució d'exemplars d'aquesta
edició mitjançant lloguer o préstec públics.

I
UN JARDÍ TANCAT
AMB CLAU, AIXÒ ÉS CASA TEVA.
UN JARDÍ TANCAT AMB CLAU

Arriben tard, passades les tres de la tarda. Ella baixa del cotxe; la pell bruna, pigada, els cabells curts. Sempre vestida amb pantalons de franel·la o de lli per una simple qüestió de comoditat o, qui ho sap, potser per dissuadir les mirades furtives dels seus acompanyants, sovint amics del pare.

Està en edat de casar-se. No. Està en edat d'haver-se casat i la pressió que rep del seu entorn en certa manera la diverteix.

A Londres, sota els efectes de l'alcohol, l'Horace li va demanar que es casessin. Però només pretenia endur-se-la al llit abans de reincorporar-se a files. Ella va dubtar abans de negar-s'hi. Va dubtar, torbada per la manera en què la guerra desperta els instints més inversemblants, com ara el desig, o el desig d'amor.

D'ençà de la mort de la mare, el coronel dedica una atenció especial a la relació amb la seva filla, sobretot perquè ocupar un càrrec polític—ara essencial en l'engranatge de la França Lliure—l'ha supeditat sempre a la condició de pare absent. Es troben cada poques setmanes en algun indret, gairebé sempre a Lon-

dres. Però la cruesa del conflicte fa que aquest home de lleis, acostumat a manar, es torni més intransigent. Tancada la residència habitual de París, no vol que la nena es quedi a la casa de Ceret amb les criades: la meitat ha hagut de fugir i l'altra meitat es troba en un estat de nervis massa alterat com per atendre les seves necessitats com seria convenient. Ni parlar-ne tampoc, de formar part del cos d'infermeres—una prohibició que va desconcertar-la, ja que ha estat educada en l'obligació moral d'ajudar els altres—. Després d'algunes consideracions, el coronel també va desestimar que seguís col·laborant a la premsa, malgrat que els seus primers articles de societat havien rebut una bona acollida per part dels lectors. Fer un crònica de la vida parisenca no és el mateix que escriure sobre un conflicte bèl·lic d'aquesta magnitud.

Ella obeeix. Però el coronel, conscient del caràcter inquiet de la seva filla, opta per deixar-la sota la supervisió de familiars i amics de confiança, alternativament. El perquè de l'estada a Lançon de Provence durant l'estiu, en companyia d'una dona danesa separada, encara està per esclarir.

Ella baixa del cotxe. L'acompanya en James Carter, periodista del *Daily Telegraph* i amic íntim de la família. La Jane...—o Jeanne, un nom heretat de la mare, igual que la pell—, la Jane d'Alembert baixa enèrgicament, com qui desmunta d'un cavall, i s'agafa el barret en tirar el cap enrere mentre deixa anar un riure es-

plèndid. En Carter surt tot seguit i riu encara més fort. ¿De què parlen?

Des dels matolls florits vora l'entrada de la casa, l'Anna es demora en la contemplació de l'escena. Perquè feia setmanes que no sentia riure ningú. Perquè de sobte la Jane li recorda altres temps, el final d'una altra guerra. Li han parlat tant, d'ella, en el transcurs d'aquests anys, que té la sensació, o més aviat la certesa, de conèixer-la pam a pam. Les seves aficions, els seus vicis. Fins i tot li sembla que pot endevinar la cadència i el to de la seva veu, tot i que la darrera vegada que la va veure, «La darrera vegada que et vaig veure—li diu en apropar-s'hi—va ser a l'estació de Lyon, ara fa vint anys». I afegeix, davant la improbabilitat que la Jane ho recordi: «Et vaig agafar en braços». La Jane tampoc no ho recorda, però algú va immortalitzar la trobada en una fotografia que descobrirà aviat, perduda al fons d'un armari. De moment és l'emoció continguda de l'Anna el que l'entendreix. Li fan gràcia les galtes plenes i rosades d'aquesta dona forta, rossa com el blat, d'evident complexió nòrdica. Opta, tanmateix, per evitar els petons de rigor i li estén la mà, obligant l'Anna a treure's els guants de jardiner, tacats de terra humida. L'Anna Behringer. No, el pare no l'havia mencionada mai.

Som a la costa oriental de França. A uns vint quilòmetres de Marsella. Als afores d'un poble tranquil.

Obre la maleta i el fregadís de roba l'atordeix. Les camises de seda, els cinturons de pell, la raqueta de tennis... Tot rebregat com si hagués fugit d'imprevist. Cau un llibre i s'obre pel punt on l'havia deixat, *Les Flors del Mal*. Un regal de l'Horace, probablement aconsellat per algun dels seus amics. Perquè, ¿des de quan llegeix, aquest? Ell sí que és una mala herba.

Amb gest mandrós desena el barret al penja-robes i enretira una mica les cortines per veure el paisatge que l'haurà de rebre cada matí. Sembla una postal de colors pujats, on el blau impol·lut del cel es fon amb el prat d'herbes baixes cremades pel sol. Una vegada va sentir dir a un espanyol que el cel de França és com si fos ben arran de terra, a tocar de la mà. La Jane troba que és veritat, deu ser obra de la llum, pensa. Sota aquesta llum provençal, el prat s'estén com una estora monocroma fins que la humitat (potser hi ha un llac, o un riu, allà) fa créixer de sobte tot de pins i matolls d'un verd que negreja. Més a la vora, rere la tanca pintada de blanc, un camí de sorra porta probablement cap al poble. A mà dreta les quadres, sense palla ni cavalls. No sembla que hi visqui ningú més, aquí, tret de l'Anna. Una llàstima. S'hi haurà d'esforçar.

La Jane mai no hi posa gaire èmfasi, en l'amistat amb altres dones, més aviat s'hi resigna, com si es tractés de passar un lleuger constipat. Fingeix interès quan li donen conversa, les fa riure una mica, els diu

sí sí i tant, i després se les espolsa del damunt amb la mateixa passivitat, sovint deixant un solc de decepció rere seu. L'única dona amb qui confia és la seva cosina Elga, de qui s'acaba d'acomiar a Londres després de passar-hi l'hivern. Sovint en parla amb profunda estima, «Té empenta, l'Elga, tot el que pensa s'ho endú fins a la punta de la llengua, i si n'ha de pagar les conseqüències les paga, no hi fa res...». A l'ambaixada n'anaven plens, de les nenes D'Alembert. Totes dues solteres i boniques, fet que per sí mateix ja suposa una provocació, i dotades d'una llibertat de pensament que quasi frega la irreverència, com si s'haguessin escapat d'una època que encara hagués d'arribar. De ben segur que en el mateix cercle social hi ha d'altres noies que també han nascut amb els pantalons posats, però la Jane prefereix mantenir-hi les distàncies, pensa que tard o d'hora l'acabaran traint. I tot i que encara no sent aquesta intuïció irracional envers l'Anna, tem que amb tant de temps per endavant com a única companyia no neixi entre elles una certa hostilitat. Potser l'Anna, que ara prepara un refrigeri a la galeria fugint de la calor (tot i que la taula del jardí està protegida amb una pèrgola coberta d'heura i clemàtides blanques), s'ha plantejat el mateix. Potser s'avorriran, juntes. Ben bé li treu trenta anys, aquesta dona, i malgrat la seva evident afabilitat ni tan sols pronuncia bé el francès. Per altra banda sembla massa metòdica: a l'habitació cada cosa té la seva rèplica, dues

claus, dues tovalloles, dues saboneres, les cortines fan joc amb la roba de llit i la roba de llit amb el paper pintat de les parets i a les parets hi ha dos aplics daurats i una parella de quadres de caça simètrics. Sembla que tot hagi de tenir un sentit. No hi ha ni un bri de pols sobre les prestatgeries.

Quan després d'instal·lar-se la Jane i en Carter s'acomoden a les cadires de vímet agraint l'ambient fresc de la galeria, especialment condicionada per les plantes d'interior, l'Anna els serveix una innocent llimonada gelada i un assortit de pastetes de mantega que formen una pila perfecta sobre la safata.

•

¿De què parlen?

Del llarg viatge per carreteres empolsegades on cada mitja hora un equip de control alemany els demana el passaport (la Jane en duu un de fals, però no en parlen, d'això). El xofer, pobre home, després de pujar les maletes, se n'ha anat cap al poble perquè diu que hi té família. La Jane ofega una riulla tapant-se la boca amb la mà: sap que n'ha acabat tan tip del trajecte, n'ha acabat tan fatigat, de les bestieses i les cantarelles a viva veu, que senzillament ha escampat la boira per no tornar-se boig. Feien l'idiota i bevien, ella i en Carter, han vessat el vi i li han tacat la tapisseria (però d'això tampoc no en parlen, només se'ls escapa el riure).

L'Anna també riu. Sembla mentida, amb els temps que corren.

Troba que la Jane posseeix una gràcia natural que només ha vist en certes persones al llarg de la vida, quasi totes de països del sud, o amb la sang creuada. Tenen l'esperit angelicat, enlluernen la gent allà on van, però alguna cosa a dintre no els deixa viure. Es fixa en els detalls: la manera com mira de reüll el fullam que cau dels testos de terrissa, els involuntaris copets de peu a la pota de la cadira mentre fa veure que s'hi troba com a casa, aquí i a tot arreu. Ha viatjat molt, sí, però l'angoixa sempre persisteix. Les flors es ressenten quan l'entorn canvia. Per molt que llueixin florides i fresques, si ho saps veure, se'ls nota el dolor. L'Anna hi té ull, per a aquestes coses. Potser és en aquesta fragilitat soterrada on es troben els fonaments del seu encant. I la veu... Quan explica: «En Carter se n'anirà demà cap a Marsella, allà ha d'agafar un vaixell», ho diu en el to de qui dóna instruccions a la minyona o alliçona un nen desobedient. Ha dit això com hauria pogut dir: «Quan acabis de treure la pols, desa la roba neta a l'armari», pausada, arrossegant les síl·labes, escoltant-se amb indulgència sense ser conscient del deix de menyspreu que destil·la aquest to de seguretat. Hi ha homes que es desfan davant d'una dona que els parla així. La seva mare, nativa de Cambotja, era una mica d'aquesta manera, creu recordar l'Anna.

En Carter diu que s'embarcarà perquè és cronista

i que l'acció, ara per ara, es cou a Tunísia: «Ja se sap, alguna utilitat han de tenir les colònies».

—¿No té por?

Ell s'apressa a empassar-se un glop de llimonada.

—Oh, i tant que sí! D'això es tracta, ¿no creu?

Potser no en torna, d'allà, i tant li fa, pensa l'Anna, esglaiada. Quin desencant, aquest jovent de classe alta, que es pren la guerra com si fos una aventura i quan els desbudellen un porc al davant es tornen verds. ¿Que potser es pensa que no haurà de córrer, a l'Àfrica, aquest home gras que amb prou feines pot entaforar el cul a la cadira? Duu les ungles retallades, polides com un mirall. Al primer tret encara es pensarà que estan destapant una ampolla de Perrier.

Als ulls de la Jane tampoc no hi troba cap indicatiu de preocupació. La Jane no pateix per ningú llevat del seu pare, però l'Anna encara no ho sap, això. Està a punt de fer una modesta observació sobre el conflicte quan la Jane li pren la paraula.

—¿No se li moren, les plantes?

—¿Què?

—Per la xafogor, vull dir. No semblen pas mediterrànies.

L'Anna deixa el got a la tauleta auxiliar. Sent l'amaror de la llimona a la gola.

—Tot és qüestió de tenir-ne cura. S'han de prendre precaucions. —I assenteix, xiuxiuejant per a ella mateixa—: Sí, és d'això que es tracta.

Quan s'acosta el vespre i la calor afluixa, surten a estirar les cames. A fora un color blau plom ha enfosquit el cel i l'aire s'ha carregat d'un perfum melós que meravella la Jane. «¿Què són?». L'Anna assenyala unes flors menudes, de pètals prims i blancs, que brollen d'uns matolls enfilats a la tanca.

—De dia s'ensopeixen, però a la nit s'obren i es deixen anar.

—Igual que la meva cosina!

Les riallades d'en Carter ressonen com trons. Ella s'omple els pulmons d'aquell perfum; com que fuma té una mica minvat el sentit de l'olfacte i li costa retèner les olors. L'oïda, en canvi, la té finíssima, és capaç de sentir el degoteig d'una aixeta mal tancada des de l'altra banda de la casa. Voregen la tanca cap a l'esquerra, on hi ha la pèrgola i la taula de jardí, i de seguida es troben avançant entre fileres de rosers, de lliris, de margarides, de buguenvílies. L'Anna els explica amb detall l'origen de cada espècie, les seves peculiaritats, però la Jane, que diu sí, sí i tant, té posada l'orella en un altre lloc. La Jane percep els grills que es desperten vora les arrels, els insectes que fan cruixir les branques més delicades amb els seus moviments ràpids, els borinots que dansen a la recerca de la llum, cecs, endimoniats, fent giravolts nerviosos en la densitat de l'aire. La Jane escolta atentament el rebombori de les bestioles nocturnes que, com un bon truc de la natura, es fa passar pel bronzit del silenci.

—Més avall, rere aquell revolt, hi ha l'hivernacle, però si us hi porto ens caurà la nit a sobre.

I giren cua cap a la casa, l'Anna i en Carter conversant sobre botànica, i la Jane, que va una mica endarrerida, convençuda que els insectes seran els únics que sobreviuran a aquesta guerra, o a qualsevol altra que acabi amb tots nosaltres.

Se'n van a dormir vora les nou, estan cansats. La cambra de l'Anna, la del fons del passadís, està tançada amb clau. En Carter es fa l'ofès tot posant-se la mà al pit: «Vaja! Ara resulta que té secrets, aquesta».

Li ho va dir a Londres, després d'una recepció. En va sortir esgotat, eixugant-se la suor dels cabells amb el mocador, fins i tot semblava que hagués envellit. Era evident que les deliberacions havien estat àrdues, o si més no, les coses no anaven bé.

Ella l'esperava al replà amb el vestit planxat, al coronel li agradava veure-la així, immaculada, digna del seu cognom. Ella l'esperava amb el somriure preparat a la boca, però en veure'l, una tremolor li pujà cames amunt. De sobte es va sentir minúscula entre aquelles parets de marbre tan imponents, on qualsevol temor, qualsevol sospita, s'amplificava tenebrosament. El veié acomiadar-se d'altres ministres encaixant la mà sense gaire convicció, com si tots plegats haguessin d'encarar un futur incert. No obstant això, ell no